

10. Buber M. Ja i Ty / Martin Buber. – URL: <http://lib.ru/FILOSOF/BUBER/ihunddu1.txt>
11. Jung K. G. Konflikty detskoj души / K. G. Jung. – М.: Kanon+ROOI «Reabilitacija», 2016. – 336 s.
12. Buber M. Zatmenie Boga / Martin Buber. – URL: http://krotov.info/library/02_b/ub/er_08.htm
13. Buber M. Dva obraza very / Martin Buber. – М.: Respublika, 1995. – 464 s.
14. Hajdegger M. Bytie i vremja / Martin Hajdegger. – М.: Respublika, 1993. – 447 s.
15. Letunovskij V. V. BINSVANGER I HAJDEGGER. LJUBOV' I ZABOTA / V. V. Letunovskij. – URL: <http://hpsy.ru/public/x1420.htm>
16. Maslihin A. V. SMYSL ZhIZNI ChELOVEKA / A. V. Maslihin. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/smysl-zhizni-cheloveka>
17. Frankl V. Chelovek v poiskah smysla / Viktor Frankl. – URL: <http://www.rulit.me/books/chelovek-v-poiskah-smysla-read-6849-1.html>
18. Krylova S. Psihologija krasivoj zhenshiny: 10 zapretnyh tajn. Opyt androgina-analiza / S. A. Krylova, N. V. Hamitov. – 3-e izd., ispr. i dop. – Sumy: Universitetskaja kniga, 2016. – 318 s.
19. Kozharova T. V. Ponjattja turboty v tvorčnosti M. Fuko ta M. Hajdeggera / Kozharova T. V. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/ponjatie-zaboty-v-tvorchestve-m-fuko-i-m-hajdeggera>
20. Fuko M. Intel'ektualy i vlast': Izbrannye politicheski stat'i, vystuplenija i interv'ju / Mishel' Fuko. – М.: Praksis, 2006. – 320 s.
21. Skovoroda G. S. Bajka «Bdzhola ta Shershen'» / G. S. Skovoroda. – URL: <http://skovoroda.info/stories.php?page=27>
22. Artjuhov. A. I. PROBLEMA PREDNAZNACHENIJA I SUSHNOSTI ChELOVEKA / A. I. Artjuhov. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-prednaznachenija-i-suschnosti-cheloveka>

Pashynska A. V., post-graduate student of the Department of Philosophical Anthropology, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), agnessa.pashynska@gmail.com

Prerequisites of the solid self-identity of human: tenderness to oneself and search for meaning of life

The article deals with the love of oneself and the search for the meaning of life as a prerequisite for acquiring a constructive solid self-identity of the individual. And also the connection of love to oneself with the search for its purpose by a person is considered. It is found out that a gentle attitude towards oneself at the level of one's own spirituality relieves the tension between the «internal» man and woman, which facilitates the process of identifying its purpose and opens up the possibility of creative co-existence. The spiritual tenderness of an individual with oneself is the foundation for the formation of a fruitful love for oneself, which should manifest itself as care about oneself. To find the meaning of life should level the thirst for absolute knowledge, which is possible due to the actualization and elevation of the human spirit.

Thus, the tenderness of the spirit and the finding of the meaning of life are the platform for gaining the constructive solid self-identity of the individual.

Keywords: tenderness to oneself, meaning of life, self-identification, spirituality, sincerity.

* * *

УДК 338.48.«20»

Бондарчук-Чугіна І. Ю.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри,
Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв (Україна, Миколаїв),
rubkaz65@gmail.com

Бойчева Н. М.,

магістрант, Київський університет культури
(Україна, Київ), rubkaz65@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ХХІ СТ.

Визначено сутність «сучасного туризму» його особливості та актуальність в умовах глобалізації. Проаналізовані шляхи та стратегії сталого розвитку туризму в Україні.

Ключові слова: сучасний туризм, рекреаційний потенціал, культурно-історичний потенціал, туристичний регіон культурного туризму.

Сучасний світовий туризм перетворюється на глобальний чинник розвитку цивілізації, всіх її складових економіки, соціальної сфери, духовної культури. Туризм виступає як надзвичайно багатий за змістом і розмаїтий за проявами соціальний феномен. Своїми функціями – світоглядною, культурно-пізнавальною, соціальною, комунікативною, інтегративною, рекреаційною – він істотно впливає на людину, її ціннісні орієнтації, процеси самопізнання і самовдосконалення. За кордоном велику увагу приділяють збереженню культурної спадщини і організації культурного туризму. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), Європейська федерація культурної спадщини (Еуропа Nostra) координують зусилля країн з проблем використання пам'яток історії і культури у туризмі в Європі та світі в цілому, що сприяє соціокультурному та економічному розвитку країн та регіонів, розвиває міжкультурний діалог.

Проблематика туризму, у тому числі в її гуманістичному аспекті, активно розробляється зарубіжними та вітчизняними вченими.

Уперше в практиці українського туризму колектив висококваліфікованих фахівців різних галузей філософської та соціо-гуманітарної науки запропонував в збірнику «Філософія і культурологія туризму» саме теоретичний погляд на феномен туризму – його власне філософські, політологічні, історичні, культурологічні виміри та засади [8].

Навчальний посібник «Філософія туризму» Київського університету туризму, економіки і права став першим помітним кроком у світоглядно-теоретичному визначенні туризму як феномена культури і цивілізації ХХІ століття, який безпосередньо впливатиме на підготовку фахівців сучасного рівня [9].

Філософський аналіз туризму як соціального інституту дає можливість представити туризм у гуманістичному, антропологічному, етичному, аксіологічному, комунікативному, культурологічному, соціологічному аспектах. Це дозволяє істотно поглибити розуміння туризму, усвідомити те, що поряд із соціально-практичною, бізнесовою існує і гуманітарна, духовно-культурна сутність туристської діяльності; розкрити надзвичайно важливу роль туризму як засобу комунікативної культури, впливового каналу народної дипломатії, що зближує народи та країни, сприяє їхньому взаєморозумінню і виробленню спільної загальнолюдської платформи для розв'язання нагальних глобальних проблем. У цьому аспекті головним об'єктом туризмознавства є не готелі, кемпінги, турбюро і агенції, а людина, яка подорожує.

У науковій літературі все частіше стала виникати тема, пов'язана з поняттям «культурний туризм». Одночасно є певні труднощі у чіткому визначенні вказаного поняття.

Широкое його використання в багатьох роботах сучасних авторів дозволяє зробити висновок про те, що часто зустрічаються помилкові точки зору з цього питання. Так, низка спроб визначити це поняття зводилося лише до споживання туристами «культурного продукту»; проте, дане визначення ставить велику кількість питань, що залишаються без відповіді. Наприклад: що розуміти під «культурним продуктом», які види культури слід розглядати у даному випадку і т.п.

Більш того, запропоновані визначення часто є схожими, такими, що відрізняються лише незначними нюансами і які не завжди відображають суть даного поняття. На наш погляд, для чіткішого розуміння категорії «культурний туризм» необхідно розкрити поняття «культура» з позиції туризму.

За своїм походженням поняття «культура» пов'язане з латинським словом «*cultura*» – «возделывание», «обробка», і використовувалося для характеристики землеробської праці. Проте дуже скоро воно набуло більш широкого сенсу, оскільки стало вживатися стосовно всього зробленого, перетвореного, поліпшеного людською діяльністю.

Найбільш поширеним у вітчизняній літературі є розуміння культури як сукупності матеріальних і духовних цінностей, накопичених суспільством на певній стадії свого розвитку, а також діяльності по їх створенню, освоєнню, зберіганню і розповсюдженню. Дана дефініція чітко відокремлює природу від культури; у той же час поняття «культура» і «суспільство» чітко відрізняються один від одного.

Різні культури численних народів і національностей мають в своїй основі єдиний загальнолюдський творчий початок. Вони відрізняються один від одного формою, яка визначається особливостями історії конкретних народів, різними умовами, у яких відбувалося формування цих культур. Спілкування – одна з найважливіших сфер життєдіяльності людини. Це найважливіший канал трансляції культури новому поколінню.

Ототожнення ж культури з суспільством не дозволяє виявити те істотне, що фіксується в понятті «культура» для життєдіяльності суспільства, під яким в широкому сенсі розуміється відокремлена від природи частина матеріального світу, що є формою життєдіяльності людей, яка історично розвивається. На наш погляд «формулу» розділення культури і суспільства досить ясно визначив М. С. Каган: «Культура – продукт діяльності суспільства, суспільство – суб'єкт цієї діяльності» [4].

Обґрунтована і точка зору В. М. Межуєва, який відзначає: «Саме в своїй якості (як предмет, засіб і результат людської діяльності) діяльність і розкривається в історичному пізнанні як особлива сфера – сфера культури» [5].

Майже у всіх дослідників є одна спільна риса. Суспільство – не просто безліч людей (арифметична лічба), не «купа» індивідів, а цілісна система, в якій вони об'єднані сукупністю зв'язків (відносин). Взаємодія людей і утворює суспільне життя, воно створює суспільство як певний живий організм (органічне ціле). Потреба у відокремленні базового рівня культури, на якому створюються культурні цінності, від рівня, де вони застосовуються, постійно відчувалась в науковій літературі. Найповніше це ствердження висвітлює, визначення «культура», що дане у «Філософському енциклопедичному словнику», де воно подається як «специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, що представлений в продуктах матеріальної і духовної праці, у системі соціальних норм і установ, у духовних цінностях, у сукупності відносин людей до природи, між собою і до самих себе» [7].

Для дослідження у сфері культурного туризму, культурної політики, туристичної культурної діяльності важливо ясно уявити собі зміст цих початкових складових,

які виробляються на «базовому» рівні культури. У даному контексті, проте, доцільно використовувати підхід, у якому запропоновано розглядати культуру ніби з двох боків: як процес виробництва цінностей, з одного боку, і як продукт, тобто самі цінності, з іншого. Цінності повинні служити взаємозбагаченню культур. При цьому головне – здатність тієї або іншої культури дати світу «свої», неповторні ідеї, цінності.

Культура як продукт є результатом діяльності однієї людини або групи людей, що відображає рівень володіння ними тими нормами і технологіями діяльності, які приписує їм культура, та уявлень про ті форми продукції, які дозволені їй культурою. Подібний розгляд культури дозволяє ввести і поняття туризм, як форму освоєння культурних продуктів. Культура – двигун туризму.

Таким чином, туризм, взаємодіючи з культурою, формує вид пізнавального, культурного туризму, який у даний час закріплює свої позиції в світовому просторі.

У сучасному світі туризм стає зв'язуючою ланкою між народами, країнами та континентами, методом активного пізнання світу. За оцінками Всесвітньої туристичної організації (ВТО) частка культурного туризму до 2020 року складе 25% від загальних показників світового туризму.

У ХХІ ст. культурний туризм служить ідеям інтелектуальної й моральної солідарності людства, утвердженню ідеалів терпимості в суспільстві, тобто повазі, прийняттю й правильному розумінню багатого різноманіття культур нашого світу.

За кордоном велику увагу приділяють збереженню культурної спадщини і методам організації туризму.

Сучасний туризм сьогодні переживає новий етап розвитку, завдяки неухильному поглибленню процесів глобалізації й створення єдиного загальнолюдського інформаційного простору, що веде до стійкого зростання зацікавленості людей до світових культур.

Україна одна із найбільших країн Європи. Вона настільки є давнім і глибинним центром слов'янської культури, що тут існує величезний культурно-історичний потенціал. Починаючи з Трипільської та Черняхівської культур, Давньої Русі тощо, на Україні нашарувалися і формувалися різні культурні надбання. Наша країна має значний потенціал для розвитку в'їзного і внутрішнього туризму.

В Україні не в повній мірі використовується історико-культурна спадщина для формування спільної ідентичності, консолідації громадян різних регіонів, формування позитивного іміджу держави.

На сьогоднішній день не розроблено методологічних аспектів аналізу функціонування пам'яток історії та культури в якості екскурсійного туристичного об'єкту. Внаслідок цього складові історико-культурної спадщини залучаються до туристичної галузі безсистемно, а їх пізнавальна функція зводиться до мінімуму.

Українська туристична галузь тривалий час розвивалась без суттєвої державної підтримки, що призвело до виживання переважно комерційних форм і видів туризму, в першу чергу виїзного, та практичного зникнення соціального туризму (насамперед, дитячого та молодіжного), конкурентоспроможність якого є суттєво обмеженою.

Національна культурна спадщина поки ще пропонується не-системно і неефективно, як в Україні, так і

за кордоном, що ускладнює її використання для розвитку культурного туризму.

Актуалізація і використання національної культурної спадщини зумовлюють необхідність застосування досвіду підтримки культурного туризму в європейських країнах, розвитку міжнародного співробітництва в пам'яткоохоронній справі.

Усі ці реалії мають знайти своє місце у певних програмах, документах, які треба створювати на всіх рівнях регуляції і управління туристичною діяльністю, починаючи від місцевих і закінчуючи державними програмами і документами.

Таким чином, проблематику розвитку сучасного туризму можна зазначити як наступну низку проблем: експлікація аксіологічних вимірів культуротворчості в контексті туристичної діяльності; визначення культурних цінностей в просторі турпроєкту як феномен сприйняття; характеристика туриста як суб'єкта культуротворення; визначення туризму як фактору культурної політики в умовах глобалізації культури; характеристика культурного туризму як засобу діалогу культур; характеристика туристичної діяльності як засобу актуалізації культурних регіональних ресурсів; визначення тенденцій розвитку культурного туризму в Україні та стратегії управління туристичною діяльністю в контексті аксіологічної проблематики культури; здійснення аналізу проєктно-модельного потенціалу культурного туризму в Україні як аксіологічного феномена.

Важливо визначити фундаментальні принципи сприйняття культурних цінностей в умовах концентрації інформації в часові і просторі турпроєкту. Феномен сприйняття цінностей культури потрібно моделювати на підставах різних складових: екзистенціальних, психологічних, естетичних, експлікативно-репрезентативних.

Важливо надати характеристику туристичної діяльності з позиції продуцента (суб'єкта культуротворення). Турист, який отримав пакет послуг туристичної фірми не завжди є суб'єктом культури, він стає ним, якщо у його діяльності актуалізується історико-культурний потенціал турпродукту, який має бути засвоєний туристом як аксіологічна цілісність культури. Важливо також визначити принципи адаптації людини до нового культурного сприйняття в контексті глобалізації культури.

Для того, щоб зберегти національну ідентичність, більше того, культурно-історичний потенціал країни, який на Україні достатньо могутній, необхідно розробити систему регулятивних механізмів, організаційно-управлінських, фінансово-економічних, правових, юридичних, естетичних, мистецьких, культурологічних, які б допомагали реалізувати систему різних засобів турпроєкту як цивілізоване культурне здійснення туристичної діяльності, формування як самої культури, так і збереження і актуалізацію культурно-історичного потенціалу України як держави і як країни, певної культурної зони, яка має свою особливість і свою ментальність.

Список використаних джерел

1. Бузский М. П. Музей как социальный институт // Традиции патриотизма в культуре и истории России. – Волгоград, 2007. – С.12–15.
2. Всемирная хартия по культурному туризму (1974).

3. Гордин В. Э., Сушинская М. Д., Яцкевич И. Теоретические и практические подходы к развитию культурного туризма // Конференция культуры и туризма на пороге XXI века. – СПб.–Эдинбург, 2000. – С.18.

4. Каган М. С. Человеческая деятельность. – М.: Политиздат, 1974.

5. Межуев В. М. Культура и история. Проблемы культуры в философско-исторической теории марксизма. – М., 1977.

6. Морозов М., Коль О. Дестинацин – важнейший элемент туризма // Туризм практика, проблемы, перспективы. – М., 1998. – №1. – С.18–21.

7. Философский энциклопедический словарь. – М., 1989.

8. Філософія і культурологія туризму. – К., 2001.

9. Філософія туризму: навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004.

References

1. Buzskij M. P. Muzej kak social'nyj institut // Tradicii patriotizma v kul'ture i istorii Rossii. – Volgograd, 2007. – S.12–15.

2. Vsemirnaja hartija po kul'turnomu turizmu (1974).

3. Gordin V. Je., Sushinskaja M. D., Jacekovich I. Teoreticheskie i prakticheskie podhody k razvitiu kul'turnogo turizma // Konvegencija kul'tury i turizma na poroge XXI veka. – SPb.–Jedinburg, 2000. – S.18.

4. Kagan M. S. Chelovecheskaja dejatel'nost'. – M.: Politizdat, 1974.

5. Mezhujev V. M. Kul'tura i istorija. Problemy kul'tury v filosofsko-istoricheskoj teorii marksizma. – M., 1977.

6. Morozov M., Kol' O. Destinacin – vazhnejshij jelement turizma // Turizm praktika, problemy, perspektivy. – M., 1998. – №1. – S.18–21.

7. Filosofskij jenciklopedicheskij slovar'. – M., 1989.

8. Filosofija i kul'turologija turizmu. – K., 2001.

9. Filosofija turizma: navchal'nyj posibnyk. – K.: Kondor, 2004.

Bondarchuk-Chugina I. Yu., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Nikolayev Branch of the Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Mykolaiv), rubkaz65@gmail.com

Boicheva N. M., master student, Kiev University of Culture (Ukraine, Kyiv), rubkaz65@gmail.com

Features of modern tourism and its importance for the development of the 21st century society

The essence of the development of modern tourism, its features and relevance in the context of globalization is defined in the article. The ways and strategy of sustainable development of tourism in Ukraine are analyzed.

Keywords: *tourism, recreational potential, cultural potential, tourist region, cultural tourism.*

* * *

УДК 346:613,8

Біланов О. С.,
аспірант, Харківський національний педагогічний
університет ім. Г. С. Сковороди (Україна, Харків),
oleg27bilanov@gmail.com

ПСИХІЧНА ХВОРОБА ТА ЇЇ АНТРОПОЛОГІЧНІ КОНТЕКСТИ

Автор підходить до явища психічної хвороби із усвідомленням того, що сучасна наука далека від того, щоб сприймати його виключно через призму медичного знання. Тому, аналіз психічної хвороби здійснюється з урахуванням її міждисциплінарного контексту і різноманітних соціальних, психологічних та біологічних моделей.

Особливу роль у аналізі явища психічної хвороби відіграє розуміння проблеми «норми» та «патології», які розглядаються у філософсько-антропологічному аспекті. Але важливо розуміти, що більшість людей мають у собі певні риси поведінки, емоцій чи думок, які можуть розходитися із загальноприйнятною картиною.

Через аналіз підходів М. Фуко, Ж. Дельоза, Ж. Канґієма та інших дослідників, автор характеризує психічну хворобу як фактор, який не тільки руйнує, але і одночасно підсилює певні внутрішні потенції, які, наприклад, спонукають до творчої активності або є її прямим наслідком.

Ключові слова: *психічна хвороба, норма, патологія, філософська антропологія, свідомість.*

Складно знайти сьогодні сферу досліджень більш таємничу і непередбачувану аніж психічні захворювання.